

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδότησης 5/2025

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(ΣΤ΄ Τμήμα)

Συνεδρίαση της 15^{ης} Ιανουαρίου 2025

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Νικόλαος Καραγιώργης, Αντώνιος Παπαγεωργίου, Μαρία Δεληγιάννη, Μαρία Μπασδέκη, Μαρία – Λουΐζα Μπακαλάκου, Παναγιώτα Παρασκευοπούλου, Σοφία Διαμαντοπούλου, Σοφία Καρυτινού, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Νάταλη-Χριστίνα Π. Σαμαρά, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το από 5.11.2024 και με αριθ. πρωτ. 1550192/2024 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης, Τεχνικών Υπηρεσιών και Στέγασης / Δ/ση Ανθρώπινου Δυναμικού / Τμήμα Σχεδιασμού Ανθρωπίνων Πόρων και Αξιολόγησης Αναγκών του e - Ε.Φ.Κ.Α., που υπογράφεται από τον Διοικητή του e - Ε.Φ.Κ.Α.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται, ενόψει του εκτιθέμενου στο έγγραφο του ερωτήματος πραγματικού:

Εάν οι διατάξεις του άρθρου 25 του ν. 5049/2023 (ΦΕΚ Α΄ 152) κασισχύουν των διατάξεων του άρθρου 36 του ν. 4778/2021 (ΦΕΚ Α΄ 26), όπως αυτές τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις του ν. 4997/2022 (ΦΕΚ Α΄ 219) και όπως η ισχύς αυτών παρατάθηκε, αρχικά με την υπ' αριθ. 749/5.1.2024 Απόφαση των Υπουργών

Εσωτερικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ΦΕΚ Β΄ 123/9.1.2024) και ακολούθως, με την υπ' αριθ. 53888/17.12.2024 Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ΦΕΚ Β΄ 7095/24.12.2024).

*****

Στο παραπάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΣΤ΄ Τμήμα) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

1. Οι μόνιμοι υπάλληλοι του e-ΕΦΚΑ, Μ.Φ. και Τ.Α., κλάδου/ειδικότητας ΔΕ Διοικητικού-Λογιστικού με βαθμό Β΄ η πρώτη και ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού με βαθμό Β΄ ο δεύτερος, οι οποίοι υπηρετούν στη Γενική Διεύθυνση Υπηρεσιών και Διαχείρισης Λειτουργίας και στο Περιφερειακό Ελεγκτικό Κέντρο Ασφάλισης (ΠΕΚΑ) του Φορέα αντίστοιχα, υπέβαλαν τις υπ' αριθ. πρωτ. 138716/2024 και 136526/2024 αιτήσεις απόσπασής τους στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, κατόπιν της υπ' αριθ. πρωτ. 127749/23.5.2024 Ανακοίνωσης - Πρόσκλησης Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος του Υπουργού και του Υφυπουργού Υποδομών και Μεταφορών, για την πλήρωση θέσεων με απόσπαση στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 25 του ν. 5049/2023, για τις διαδικασίες κατεπείγουσας εκτέλεσης έργων σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας.

2. Την 25.9.2024, περιήλθαν στη Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού του e-ΕΦΚΑ, για υπογραφή από τον Διοικητή αυτού, σχέδια κοινής απόφασης απόσπασης των ανωτέρω υπαλλήλων του Φορέα στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, υπογεγραμμένα από τον Υπηρεσιακό Γραμματέα του Υπουργείου.

3. Κατόπιν αυτού, και δεδομένης της ισχύουσας γενικής απαγόρευσης αποσπάσεων, μετατάξεων και οποιασδήποτε άλλης μορφής μετακινήσεων των υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 73 παράγραφος 1 του νόμου 4997/2022 και η ισχύς τους παρατάθηκε μέχρι την 31.12.2024, με την υπ' αριθ. 749/5.1.2024 Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών – Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, η ερωτώσα υπηρεσία, με το υπ' αριθ. πρωτ. 1550192/5.11.2024 έγγραφο του Διοικητή του e-ΕΦΚΑ προς το Γραφείο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στον e-ΕΦΚΑ, λαμβάνοντας υπόψη τα προεκτεθέντα πραγματικά

περιστατικά και τη σχετική αλληλογραφία, υπέβαλε το ανωτέρω ερώτημα, όπως αυτό αναφέρεται στην «Περίληψη ερωτήματος».

4. Μετά την υποβολή του ερωτήματος (η οποία έλαβε χώρα την 5.11.2024) και ενώ αναμενόταν η αποστολή των επ' αυτού απόψεων του Τμήματος Κινητικότητας της Διεύθυνσης Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού του Υπουργείου Εσωτερικών, δημοσιεύθηκε η υπ' αριθ. 53888/17.12.2024 Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ΦΕΚ Β' 7095/24.12.2024), με την οποία παρατάθηκε εκ νέου - μέχρι την 31η.12.2025 – το χρονικό διάστημα της γενικής απαγόρευσης των πάσης φύσεως μετακινήσεων των υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ.

5. Τέλος, την 24.12.2024, περιήλθε στο Γραφείο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στον e-ΕΦΚΑ το υπ' αριθ. πρωτ. ΔΙΔΑΔ/Φ.49Κ/1410/21249/23.12.2024 έγγραφο απόψεων του Τμήματος Κινητικότητας του της Διεύθυνσης Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού του Υπουργείου Εσωτερικών, στο συμπέρασμα των οποίων αναφέρεται επί λέξει ότι: «... Κατόπιν τούτου, η απόσπαση των υπαλλήλων για τους οποίους το ερώτημα, σε υπηρεσίες του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, κατ' εφαρμογή του άρθ. 25 του ν. 5049/2023, όπως ισχύει, δεν είναι δυνατή, για όσο διάστημα υφίσταται η σχετική απαγόρευση».

Νομοθετικό πλαίσιο

6. Με το άρθρο 71 του ν. **4635/2019** (Α' 167), διά του οποίου τροποποιήθηκαν οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 50 του ν. **4569/2018** (Α' 179) και το οποίο φέρει τίτλο: «Μετάταξη ή απόσπαση υπαλλήλων του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης», ορίστηκαν τα εξής:

Άρθρο 71

«1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος και μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2020 για την έκδοση κάθε απόφασης μετάταξης ή απόσπασης υπαλλήλων του ΕΦΚΑ, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 7 του ν. 4440/2016 (Α' 224), καθώς και για την έκδοση κάθε άλλης απόφασης κατ' εφαρμογή οποιασδήποτε γενικής ή ειδικής διάταξης νόμου, με την οποία προκαλείται μετακίνηση υπαλλήλων του ΕΦΚΑ, συμπεριλαμβανομένης και της λήξης ή ανάκλησης απόσπασης υπαλλήλων βάσει της οποίας παρέχουν τις υπηρεσίες τους στον ΕΦΚΑ, απαιτείται η προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, 2. ... 3...”.

7. Ακολούθως, το προαναφερθέν άρθρο 71 του ν. **4635/2019**, με το οποίο τροποποιούνταν οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 50 του ν. **4569/2018** (Α' 179) αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52 του ν. **4756/2020** (Α' 235) , στο οποίο ορίζεται ότι:

Άρθρο 52

«1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος και μέχρι την 30η Ιουνίου 2021 για την έκδοση κάθε απόφασης μετάταξης ή απόσπασης υπαλλήλων του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης και του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου (ΝΑΤ), σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 7 του ν. 4440/2016 (Α` 224), καθώς και για την έκδοση κάθε άλλης απόφασης κατ` εφαρμογή οποιασδήποτε γενικής ή ειδικής διάταξης, με την οποία προκαλείται μετακίνηση ή παράταση απόσπασης υπαλλήλων του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης και του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου (ΝΑΤ), συμπεριλαμβανομένης και της λήξης ή ανάκλησης απόσπασης υπαλλήλων βάσει της οποίας παρέχουν τις υπηρεσίες τους στον Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης ή στο Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, απαιτείται η προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, 2. Η παρ. 1 κασισχύει κάθε αντίθετης γενικής ή ειδικής διάταξης, 3. Εκκρεμείς διαδικασίες μετάταξης, απόσπασης ή παράτασης απόσπασης, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρ. 1, ολοκληρώνονται με τις διαδικασίες και τα όργανα που ήταν αρμόδια πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος».

8. Στη συνέχεια, με τα άρθρα 103 παρ. 1, 3 και 4, 106 και 107 παρ. 1 του ν. **4764/2020** «Ρυθμίσεις για την προστασία της δημόσιας υγείας από τις συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19, την ενίσχυση των μέσων μαζικής μεταφοράς, την επιτάχυνση της απονομής των συντάξεων, ... και άλλες κατεπείγουσες διατάξεις» ορίσθηκαν τα εξής:

Άρθρο 103

«1. Για την ταχύτερη περάτωση εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων περί κινητικότητας του ν. 4440/2016 (Α` 224), επιτρέπεται η απόσπαση στον Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ) μόνιμων ή με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπαλλήλων κατηγορίας / εκπαιδευτικής βαθμίδας ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ, οι οποίοι έχουν τα τυπικά προσόντα διορισμού σε διοικητικό κλάδο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο π.δ. 50/2001

(Α` 39) και ανήκουν οργανικά σε φορείς εντός της Γενικής Κυβέρνησης είτε εκτός αυτής, υπό τις κάτωθι προϋποθέσεις και διαδικασία:

α) Εντός δέκα (10) ημερών από την έναρξη ισχύος του παρόντος ο οικείος Υπουργός και ο επικεφαλής κάθε ανεξάρτητης αρχής καταρτίζουν πίνακα με τους υπαλλήλους που πληρούν τις ανωτέρω προϋποθέσεις για απόσπαση σε υπηρεσίες του e-ΕΦΚΑ εντός της περιφερειακής ενότητας της οργανικής τους θέσης. Στον εν λόγω πίνακα περιλαμβάνονται οι υπάλληλοι που ανήκουν οργανικά στο Υπουργείο και οι υπάλληλοι που ανήκουν οργανικά στους φορείς αρμοδιότητάς του.

β) Ο πίνακας αυτός καταρτίζεται λαμβάνοντας υπόψη τις υπηρεσιακές ανάγκες του φορέα και την καταλληλότητα των υπαλλήλων. Ακολούθως, κοινοποιείται προς ενημέρωση στους υπαλλήλους που αφορά, προκειμένου να δηλώσουν εντός πέντε (5) ημερών τη βούληση τους για απόσπαση. Οι ανωτέρω αποσπώνται κατά προτεραιότητα κατά το τελικό στάδιο επιλογής από τον Διοικητή του e-ΕΦΚΑ.

3. Σε περίπτωση που προκύψουν επιτακτικές υπηρεσιακές ανάγκες, από τους οικείους πίνακες της περ. β` της παρ. 1, σε όσους υπαλλήλους δεν έχουν ήδη αποσπαστεί, επιτρέπεται να ανατεθεί με κοινή απόφαση του αρμοδίου οργάνου του οικείου Υπουργείου και του Διοικητή του e-ΕΦΚΑ παράλληλα με τα κύρια καθήκοντα της θέσης τους, κατ` εξαίρεση ο χειρισμός υποθέσεων συνταξιοδότησης για χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών. Στην περίπτωση αυτή, η απασχόληση παρέχεται υπερωριακά στα καταστήματα του e-ΕΦΚΑ μετά το πέρας του ωραρίου εργασίας τους.

4. Οι αποσπάσεις και η παράλληλη ανάθεση καθηκόντων για τους υπαλλήλους που επιλέγονται, είναι υποχρεωτική και αίρεται μόνο για λόγους που ανάγονται στη χαμηλή αποδοτικότητα του υπαλλήλου».

Άρθρο 106

Η παρ. 2 του άρθρου 103 του ν. 4670/2020 (Α` 43), αντικαθίσταται ως εξής: «2. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου των επιστημονικών συλλόγων δικηγόρων, ιατρών, φαρμακοποιών, μηχανικών και των επιμελητηρίων, δύναται να διατίθεται στον e-ΕΦΚΑ προσωπικό των οικείων επιστημονικών συλλόγων και των επιμελητηρίων. Το προτεινόμενο προσωπικό τοποθετείται με απόφαση του Δ.Σ. του e-ΕΦΚΑ κατ` επιλογή και απασχολείται προσωρινά είτε στην υλοποίηση υποστηρικτικών διαδικασιών ή προπαρασκευαστικών εργασιών των Περιφερειακών Διευθύνσεων των

τομέων Νομικών, Υγειονομικών, Μηχανικών και Ε.Δ.Ε. είτε στην εκκαθάριση των εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης, τον κανονισμό και πληρωμή των συντάξεων.

Άρθρο 107

«1. Ο Διοικητής του e-ΕΦΚΑ δύναται να αποφασίζει την ανάθεση του έργου της υποστήριξης των διαδικασιών απονομής συντάξεων σε συνταξιούχους λόγω γήρατος, πρώην υπαλλήλους του e- ΕΦΚΑ και των ενταχθέντων σε αυτόν ασφαλιστικών φορέων και του Δημοσίου, οι οποίοι κατά τον χρόνο της ενεργού υπηρεσίας τους είχαν υπηρετήσει στα αντικείμενα της επεξεργασίας των αιτημάτων παράτασης αναπηρικών συντάξεων, απονομής και παράτασης του εξωϊδρυματικού επιδόματος, μεταβίβασης σύνταξης λόγω θανάτου, απονομής συντάξεων όλων των κατηγοριών, της διαδικασίας ελέγχου στην ανακεφαλαίωση του χρόνου ασφάλισης, της διαδικασίας ελέγχου των εισφορών, καθώς και της υποστήριξης της γραμματείας συντάξεων».

9. Ακολουθως, με τις διατάξεις του άρθρου 36 του Κεφαλαίου Γ΄ του ν. **4778/2021** (Α΄ 26), το οποίο φέρει τίτλο: «Μετάταξη και απόσπαση υπαλλήλων του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ)», όπως η παράγραφος 1 τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 73 του ν. 4997/2022 (Α΄ 219), ορίσθηκαν τα εξής:

Άρθρο 36

«1. Κατά παρέκκλιση κάθε αντίθετης γενικής ή ειδικής διάταξης, απαγορεύεται η μετάταξη ή απόσπαση ή οποιαδήποτε άλλη μετακίνηση, ανεξαρτήτως διαδικασίας ή φορέα υποδοχής, υπαλλήλων του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ) για χρονικό διάστημα δύο (2) ετών από την έναρξη ισχύος του παρόντος.¹ Η παραπάνω απαγόρευση δεν ισχύει για μετατάξεις, αποσπάσεις ή μετακινήσεις μέχρι δέκα (10) υπαλλήλων του e-Ε.Φ.Κ.Α. προς το Ταμείο Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης (Τ.Ε.Κ.Α.). Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Εσωτερικών δύναται να παρατείνεται περαιτέρω το χρονικό διάστημα του πρώτου εδαφίου.

---

¹ Χρόνος έναρξης ισχύος της διάταξης: 19.2.2021, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 48 παρ. 3 του νόμου 4778/2021.

2. Διαδικασίες μετατάξεων ή αποσπάσεων ή άλλης μορφής μετακινήσεων υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ που είναι εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος δεν ολοκληρώνονται.

10. Περαιτέρω, δυνάμει της εξουσιοδοτικής διάταξης του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του νόμου **4778/2021**, όπως αυτή τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 73 του νόμου **4997/2022**, εκδόθηκε η υπ' αριθ. **749/5.1.2024** Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ΦΕΚ Β' 123/9.1.2024), η οποία φέρει τίτλο: «Παράταση χρονικού διαστήματος απαγόρευσης μετάταξης ή απόσπασης ή οποιασδήποτε άλλης μετακίνησης υπαλλήλων του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.)», με το άρθρο Μόνο της οποίας, ορίσθηκαν τα εξής:

«Άρθρο Μόνο

Έχοντας υπόψη: ... 5. Το γεγονός ότι με την απόφαση αυτή εξασφαλίζεται αφενός η απρόσκοπτη έκδοση των εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης και αποφεύγεται η περαιτέρω επιδείνωση της έλλειψης προσωπικού του e-ΕΦΚΑ και αφετέρου οι υπηρετούντες υπάλληλοι θα συμβάλλουν στην υλοποίηση των προγραμματισμένων προσλήψεων του Φορέα, αποφασίζουμε:

Την παράταση μέχρι 31.12.2024, του χρονικού διαστήματος του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 73 του ν. 4997/2022, σύμφωνα με το οποίο κατά παρέκκλιση κάθε αντίθετης γενικής ή ειδικής διάταξης, απαγορεύεται η μετάταξη ή απόσπαση ή οποιαδήποτε άλλη μετακίνηση, ανεξαρτήτως διαδικασίας ή φορέα υποδοχής, υπαλλήλων του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.)».

Η παραπάνω απαγόρευση δεν ισχύει για μετατάξεις, αποσπάσεις ή μετακινήσεις μέχρι δέκα (10) υπαλλήλων του e-Ε.Φ.Κ.Α. προς το Ταμείο Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης (ΤΕΚΑ)».

11. Τελικά, δυνάμει της ίδιας ως άνω εξουσιοδοτικής διάταξης, εκδόθηκε και δημοσιεύθηκε η υπ' αριθ. **53888/17.12.2024** Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ΦΕΚ Β' 7095/24.12.2024), με την οποία παρατάθηκε εκ νέου, μέχρι την 31η.12.2025, το χρονικό διάστημα της γενικής απαγόρευσης των πάσης φύσεως μετακινήσεων των υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ.

12. Εν τω μεταξύ, με τις διατάξεις του άρθρου 25 παράγραφοι 1, 3 και 13 του ν. 5049/2023 (Α' 152), οι οποίες τέθηκαν σε ισχύ την 14.9.2023, ορίσθηκαν τα εξής:

«Άρθρο 25

Διαδικασίες κατεπείγουσας εκτέλεσης έργων σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας

1. Στις περιοχές που κηρύσσονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, σύμφωνα με το άρθρο 25 του ν. 4662/2020 (Α' 27) και απαιτείται η κατεπείγουσα εκτέλεση έργων που συνδέονται, άμεσα ή έμμεσα, με την αποκατάσταση των υποδομών τους, το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών δύναται να αναλαμβάνει, δια των υπηρεσιών και των εποπτευόμενων φορέων του, τον σχεδιασμό, την ανάθεση και την εκτέλεση των κατεπειγόντων έργων αποκατάστασης βλαβών των υποδομών, ακόμα και όταν δεν υπάγονται στις αρμοδιότητές του, σύμφωνα με τη διαδικασία του παρόντος...2...

3. Με αποφάσεις του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών εξειδικεύονται τα προς εκτέλεση έργα που είναι κατεπείγοντα, τελούν σε άμεση συνάφεια και είναι αναγκαία, αποκλειστικά για την αποκατάσταση βλαβών στις υποδομές και δεν περιλαμβάνουν εργασίες συμπλήρωσης ή επέκτασης αυτών, με την εξαίρεση απολύτως απαραίτητων συνοδών έργων, ιδίως αντιπλημμυρικής προστασίας στο σύνολο της λεκάνης απορροής, καθορίζονται οι υπηρεσίες του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών ή οι εποπτευόμενοι φορείς του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών που αναλαμβάνουν τον σχεδιασμό, την ανάθεση και την εκτέλεση των έργων της παρ. 2, καθώς και τυχόν ειδικότερες λεπτομέρειες ως προς αυτά. Για την έκδοση της απόφασης του πρώτου εδαφίου απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δημόσιων Έργων του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών...4...5...6...7...8...9...10...11...12...

13. Για την αντιμετώπιση των αναγκών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών που προκύπτουν από την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, επιτρέπεται, κατά παρέκκλιση κάθε αντίθετης γενικής ή ειδικής διάταξης, με κοινή απόφαση των αρμοδίων οργάνων του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και του φορέα προέλευσης και για το αναγκαίο χρονικό διάστημα που δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα δύο (2) έτη, με δυνατότητα ανανέωσης μόνο μία φορά για χρονικό διάστημα που δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα δύο (2) ακόμη έτη, η απόσπαση υπαλλήλων

μονίμων και με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου, που υπηρετούν σε υπηρεσίες του δημοσίου τομέα υπό την έννοια της περ. (α) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143) ή η πρόσληψη με σύμβαση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου εξειδικευμένου προσωπικού, σε υπηρεσίες του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 36 του ν. 4765/2021 (Α' 6)».

13. Περαιτέρω, τα άρθρα 7 παρ. 1 και 8 παρ. 1 του ν. **4831/2021** «Οργανισμός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ΝΣΚ) και κατάσταση των λειτουργών και των υπαλλήλων του και άλλες διατάξεις» (Α' 170) ορίζουν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

Άρθρο 7

«1. Τα Τμήματα γνωμοδοτούν: α) ..., β) σε ερωτήματα της Βουλής των Ελλήνων, της Προεδρίας της Κυβέρνησης, της Διοίκησης, των Συντονιστών Αποκεντρωμένης Διοίκησης, των Ν.Π.Δ.Δ. και Ανεξάρτητων Αρχών, των οποίων η νομική υποστήριξη έχει ανατεθεί στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, γ) ...».

Άρθρο 8

«1. Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, με τα αρμόδια όργανά του, γνωμοδοτεί σύμφωνα με τις περ. α' και β' της παρ. 4 των άρθρων 7, 8, 9, 20 και την περ. δ' της παρ. 4 του άρθρου 21, σε ερωτήματα: α) ... , β) ... , γ) των Ν.Π.Δ.Δ. ..., των οποίων η νομική υποστήριξη ανήκει στο ΝΣΚ, που υπογράφονται από το κατά περίπτωση αρμόδιο όργανο διοίκησής τους, εφόσον αφορούν σε ζητήματα της αρμοδιότητάς τους, ενώ ερωτήματά τους με γενικότερη σημασία υπογράφονται μόνο από τον αρμόδιο Υπουργό...».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

14. Αναφορικά με το ζήτημα της παραδεκτής ή μη υποβολής του τεθέντος ερωτήματος στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους με μόνη την υπογραφή του Διοικητή του e-ΕΦΚΑ και της αρμοδιότητας ή μη του Ν.Σ.Κ. να γνωμοδοτήσει επ' αυτού, διατυπώθηκαν οι ακόλουθες δυο γνώμες.

15. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία απαρτίστηκε από τον Πρόεδρο του Τμήματος, Κωνσταντίνο Γεωργιάδη, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ. και τους Νομικούς Συμβούλους του Κράτους Νικόλαο Καραγιώργη, Μαρία Δεληγιάννη, Μαρία Μπασδέκη και Παναγιώτα Παρασκευοπούλου (ψήφοι 5), άποψη με την οποία

συντάχθηκε και η εισηγήτρια, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ., Νάταλη-Χριστίνα Σαμαρά (γνώμη χωρίς ψήφο), όπως συνάγεται από τις ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 7 και 8 του Οργανισμού του Ν.Σ.Κ., ο οποίος αποτελεί το νομικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας του, στις αρμοδιότητες του Ν.Σ.Κ. περιλαμβάνεται η καθοδήγηση της Διοίκησης με νομικές γνωμοδοτήσεις επί ερωτημάτων που υποβάλλονται αρμοδίως και αφορούν την έννοια και το περιεχόμενο συγκεκριμένων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, προκειμένου η Διοίκηση να τις εφαρμόσει ορθά στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της². Στη γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ. διατυπώνονται τόσο οι απόψεις του συλλογικού αυτού οργάνου επί των νομικών ζητημάτων που τίθενται ενώπιόν του, όσο και οι προτεινόμενες λύσεις για τον νόμιμο, κατά την κρίση του, χειρισμό των πραγματικών καταστάσεων, ενόψει των οποίων υποβλήθηκε το ερώτημα³.

16. Περαιτέρω, κατά την αληθή έννοια των διατάξεων αυτών, ζήτημα «γενικότερης σημασίας» η απάντηση επί του οποίου μπορεί να έχει «ευρύτερη εφαρμογή», είναι το ζήτημα το οποίο ναι μεν έχει προκύψει με αφορμή μία συγκεκριμένη περίπτωση (η οποία αναφέρεται στο ιστορικό του υποβληθέντος ερωτήματος), πλην όμως, αυτό είναι πολύ πιθανό να ανακύψει και στο μέλλον και μάλιστα σε απροσδιόριστο αριθμό περιπτώσεων, ώστε η απάντηση που θα δοθεί στο συγκεκριμένο ερώτημα να έχει ευρύτερες και δεσμευτικές συνέπειες στη γενικότερη δράση της διοίκησης.

17. Με βάση τα ανωτέρω, το υπό κρίση ερώτημα, το οποίο αφορά στη δυνατότητα ή μη απόσπασης δύο (2) υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, κατόπιν σχετικής αίτησής τους, υπό την ισχύ των απαγορευτικών διατάξεων του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, όπως η ισχύς αυτών παρατάθηκε με τις υπ' αριθ. 749/5.1.2024 και 53888/17.12.2024 Αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών – Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, άπτεται ειδικού και συγκεκριμένου ζητήματος, το οποίο εμπίπτει ευθέως στην αρμοδιότητα του e-ΕΦΚΑ.

18. Επιπλέον, δεδομένου ότι αντικείμενο του πραγματικού του ερωτήματος αποτελούν δύο (2) αιτήσεις απόσπασης υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ, οι οποίες υποβλήθηκαν κατόπιν της υπ' αριθ. 127749/23.05.2024 πρόσκλησης του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, η ισχύς της οποίας έχει ήδη λήξει από την 07.06.2024, με αποτέλεσμα να μην είναι πλέον δυνατή η υποβολή νεότερων (πέραν

---

² ΝΣΚ 111/2024, 58/220 κ.ά.

³ ΝΣΚ 111/2024 παρ. 17.

των δύο κρίσιμων) αιτήσεων, το ζήτημα του ερωτήματος δεν αποτελεί ζήτημα γενικότερης σημασίας, η απάντηση επί του οποίου μπορεί να έχει ευρύτερη εφαρμογή, σε απροσδιόριστο αριθμό περιπτώσεων.

19. Κατόπιν αυτών, κατά την άποψη της πλειοψηφίας, ορθά και παραδεκτά υποβλήθηκε το υπό κρίση ερώτημα με μόνη την υπογραφή του Διοικητή του e-ΕΦΚΑ και χωρίς υπογραφή του εποπτεύοντος τον Ηλεκτρονικό ΕΦΚΑ Υπουργού και του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών και το επιληφθέν ΣΤ΄ Τμήμα του ΝΣΚ, έχει αρμοδιότητα να προβεί στην κατ' ουσία εξέτασή του.

20. Μειοψήφησαν οι Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους Αντώνιος Παπαγεωργίου, Μαρία-Λουΐζα Μπακαλάκου, Σοφία Διαμαντοπούλου και Σοφία Καρυτινού (ψηφοί 4), οι οποίοι εξέφρασαν την εξής άποψη: Με την παράγραφο 1 της υπ' αριθ. 44750/2011 εγκυκλίου του Προέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ορίζεται – μεταξύ άλλων – ότι: «.. δ) *Ερωτήματα που υποβάλλονται από νομικά πρόσωπα ή οργανισμούς των οποίων η νομική υπηρεσία διεξάγεται από το Ν.Σ.Κ., αν είναι ειδικά, αφορούν δηλαδή αποκλειστικώς το συγκεκριμένο νομικό πρόσωπο ή οργανισμό χωρίς η απάντηση που θα δοθεί να μπορεί να έχει ευρύτερη εφαρμογή, θα πρέπει να συνοδεύονται από τις απόψεις του εποπτεύοντος Υπουργείου. Αν το αντικείμενό τους είναι γενικό, πρέπει να τίθενται υπ' όψει του αρμοδίου Υπουργείου, το οποίο και θα αποφασίζει περί της «υποβολής» ή μη του ερωτήματος*». Κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 8 παρ. 1 γ' του ν. 4831/2021 και της ανωτέρω διάταξης, το υπό του Ηλεκτρονικού ΕΦΚΑ τεθέν ερώτημα έχει "γενικότερη σημασία" (διότι δεν αφορά σε ζητήματα αποκλειστικώς της αρμοδιότητος του νομικού αυτού προσώπου), ούτε είναι ειδικό (αφού η απάντηση που δοθεί θα έχει «ευρύτερη εφαρμογή», διότι θα αφορά και στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών). Επομένως, κατά τη γνώμη αυτή, το ερώτημα πρέπει να υπογραφεί από τον εποπτεύοντα τον Ηλεκτρονικό ΕΦΚΑ Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και από τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών.

21. Αναφορικά με την ουσία του τεθέντος ερωτήματος, ενόψει των προαναφερομένων διατάξεων, ερμηνευόμενων αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους και λαμβανομένου υπόψη όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και των πραγματικών περιστατικών που εκτέθηκαν από την ερωτώσα υπηρεσία και μετά από διαλογική συζήτηση που διεξήχθη μεταξύ των μελών του Τμήματος, διατυπώθηκαν δύο γνώμες.

22. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία απαρτίστηκε από τον Πρόεδρο του Τμήματος, Κωνσταντίνο Γεωργιάδη, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ. και τους Νομικούς Συμβούλους του Κράτους Νικόλαο Καραγιώργη, Αντώνιο Παπαγεωργίου, Μαρία Δεληγιάννη, Μαρία Μπασδέκη, Παναγιώτα Παρασκευοπούλου και Σοφία Καρυτινού (ψήφοι 7), με την οποία συντάχθηκε και η εισηγήτρια, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ., Νάταλη-Χριστίνα Σαμαρά (γνώμη χωρίς ψήφο), η συσσώρευση μεγάλου όγκου ασφαλιστικών υποθέσεων και ειδικά ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης προς εκκαθάριση, που ήταν αδύνατον να διεκπεραιωθούν εντός εύλογου χρόνου, λόγω σοβαρής έλλειψης προσωπικού στον e-ΕΦΚΑ, με αποτέλεσμα τις τεράστιες καθυστερήσεις στην απονομή συντάξεων προς τους ασφαλισμένους του και την εντεύθεν πρόκληση μείζονος κοινωνικού προβλήματος επιβίωσής τους, οδήγησε τον Έλληνα νομοθέτη στη θέσπιση σειράς διατάξεων, οι οποίες αποσκοπούσαν στην αποφυγή της περαιτέρω υποστελέχωσης του Φορέα και στην προστασία της - κατά το δυνατόν - ομαλής λειτουργίας του, δεδομένων των συγκεκριμένων δυσμενών συνθηκών του κοινωνικοασφαλιστικού τομέα. Στο πλαίσιο αυτό, τέθηκαν σε ισχύ, αρχικά οι διατάξεις του άρθρου 50 παράγραφοι 1 και 2 του νόμου 4569/2018, ακολούθως οι διατάξεις του άρθρου 71 παράγραφος 1 του νόμου 4635/2019 και στη συνέχεια, οι διατάξεις του άρθρου 52 του νόμου 4756/2020, με τις οποίες ορίστηκε ότι για την έκδοση οποιασδήποτε απόφασης η οποία συνεπάγεται μετακίνηση ή παράταση απόσπασης υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ, απαιτείτο η προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

23. Περαιτέρω, με τις προαναφερθείσες διατάξεις του μεταγενέστερου νόμου 4764/2020, ελήφθησαν κατεπείγοντα μέτρα για την επιτάχυνση της απονομής των συντάξεων. Ειδικότερα, με σκοπό την ενίσχυση του προσωπικού του Φορέα που απασχολείται στις διαδικασίες εκκαθάρισης των συντάξεων, προβλέφθηκε η δυνατότητα:

α. Κατ' εξαίρεση υποχρεωτικής απόσπασης στον e-ΕΦΚΑ προσωπικού (μονίμου ή με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου) και συμμετοχής αυτού στις σχετικές ομάδες εργασίας, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών περί κινητικότητας διατάξεων, με την πρόβλεψη καταβολής επιπρόσθετης αποζημίωσης, υπό τον όρο επίτευξης συγκεκριμένων στόχων (άρθρο 103 παράγραφος 1),

β. Υποχρεωτικής ανάθεσης, σε υπαλλήλους που δεν αποσπάστηκαν κατά τα ανωτέρω, του χειρισμού υποθέσεων συνταξιοδότησης, παράλληλα με τα κύρια

καθήκοντα της θέσης τους, με την υποχρέωση παροχής υπερωριακής απασχόλησης στα καταστήματα του e-ΕΦΚΑ, μετά το πέρας του ωραρίου εργασίας τους (άρθρο 103 παράγραφος 3),

γ. Διάθεσης προσωπικού των επιστημονικών συλλόγων των δικηγόρων, ιατρών, φαρμακοποιών, μηχανικών και του προσωπικού των επιμελητηρίων, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου αυτών (άρθρο 106) προς χειρισμό υποθέσεων συνταξιοδότησης και διεκπεραίωση σχετικών αιτήσεων και

δ. Η ανάθεση έργου υποστήριξης των διαδικασιών απονομής συντάξεων σε συνταξιούχους λόγω γήρατος, πρώην υπαλλήλους του e-ΕΦΚΑ και των ενταχθέντων σε αυτόν ασφαλιστικών φορέων και του Δημοσίου⁴.

24. Ακολούθως, και μετά από τη διαπίστωση ότι όλα τα προηγούμενα μέτρα δεν είχαν επιφέρει τα αναγκαία αποτελέσματα, τέθηκε σε ισχύ ο νόμος 4778/2021, με το άρθρο 36 του οποίου απαγορεύθηκε, κατά παρέκκλιση κάθε αντίθετης - γενικής ή ειδικής - διάταξης, η μετάταξη ή απόσπαση ή οποιαδήποτε άλλη μετακίνηση, των υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ, ανεξαρτήτως διαδικασίας ή φορέα υποδοχής, για χρονικό διάστημα δύο ετών από την έναρξη ισχύος του (19.2.2021) και προβλέφθηκε ότι οι διαδικασίες μετακινήσεων, οποιασδήποτε μορφής, υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ που είναι εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του, δεν ολοκληρώνονται, ενώ στη συνέχεια, διά του άρθρου 73 του νόμου 4997/2022 παρατάθηκε το χρονικό διάστημα της γενικής απαγόρευσης των πάσης φύσεως μετακινήσεων των υπαλλήλων του e-Ε.Φ.Κ.Α. μέχρι την 31η.12.2023.

25. Στη συνέχεια, με τις διατάξεις του άρθρου 25 του νόμου 5049/2023, το οποίο τέθηκε σε ισχύ την 14.9.2023, ορίσθηκε ότι στις περιοχές που κηρύσσονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, σύμφωνα με το άρθρο 25 του ν. 4662/2020 και στις οποίες απαιτείται εκτέλεση έργων που συνδέονται, άμεσα ή έμμεσα, με την αποκατάσταση των υποδομών τους, το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών δύναται να αναλαμβάνει, δια των υπηρεσιών και των εποπτευόμενων φορέων του, τον σχεδιασμό, την ανάθεση και την εκτέλεση των κατεπειγόντων έργων

---

⁴ Όμοιες ρυθμίσεις και προβλέψεις εισήχθησαν και με τον μεταγενέστερο αυτού, νόμο 4798/2021 και συγκεκριμένα, με το άρθρο 255 αυτού, με τίτλο: «Σύμπραξη e-ΕΦΚΑ με πιστοποιημένους επαγγελματίες για την επιτάχυνση της απονομής των συνταξιοδοτικών παροχών».

αποκατάστασης βλαβών των υποδομών. Ορίσθηκε, περαιτέρω, ότι, προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι ανάγκες του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, που προκύπτουν από την εφαρμογή της ανωτέρω διάταξης, επιτρέπεται, κατά παρέκκλιση κάθε αντίθετης γενικής ή ειδικής διάταξης, με κοινή απόφαση των αρμοδίων οργάνων του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και του φορέα προέλευσης και για το αναγκαίο χρονικό διάστημα, που δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα δύο έτη, με δυνατότητα ανανέωσης μόνο μία φορά, η απόσπαση υπαλλήλων μονίμων και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, που υπηρετούν σε υπηρεσίες του δημοσίου τομέα, υπό την έννοια της περ. (α) της παραγράφου 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 ή η πρόσληψη, με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, εξειδικευμένου προσωπικού, σε υπηρεσίες του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

26. Ακολούθως, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 73 του νόμου 4997/2022, εκδόθηκε η με αριθμό 749/5.1.2024 Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, με την οποία παρατάθηκε η γενική απαγόρευση μετατάξεων, αποσπάσεων και μετακινήσεων εν γένει υπαλλήλων του e-Ε.Φ.Κ.Α.⁵ μέχρι την 31.12.2024, ενώ, με την υπ' αριθ. 53888/17.12.2024 Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, παρατάθηκε εκ νέου η σχετική γενική απαγόρευση μέχρι και την 31.12.2025.

27. Κατά την παγίως κρατούσα άποψη⁶, όλες οι προαναφερθείσες διατάξεις περί e-ΕΦΚΑ συγκροτούν μία συστηματική, διαχρονικού χαρακτήρα, ενότητα ρυθμίσεων, με τις οποίες επιδιώκεται η επίτευξη ενός βασικού στόχου, που συνίσταται στη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του e-ΕΦΚΑ, (η οποία τέθηκε σε κίνδυνο τα τελευταία χρόνια, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν) και στην ταχύτερη απονομή των συνταξιοδοτικών παροχών στους ασφαλισμένους του, η οποία, με τη σειρά της, συνδέεται άμεσα με την οικονομική τους επιβίωση.

28. Η αλληλουχία των διατάξεων αυτών και η συνεχής αυστηροποίηση και διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής τους, με αποκορύφωμα τις διατάξεις του άρθρου 36 του ν. 4778/2021 και τις μεταγενέστερες διατάξεις των Κ.Υ.Α., με τις οποίες παρατάθηκε η γενική απαγόρευση των μετακινήσεων του προσωπικού του e-ΕΦΚΑ, υποδηλώνει

---

⁵ Με μόνη εξαίρεση τη δυνατότητα μετακίνησης μέχρι δέκα (10) υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ προς το Ταμείο Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης (Τ.Ε.Κ.Α.).

⁶ Βλ. ενδεικτικά: ΝΣΚ 19/2021, ΝΣΚ 143/2021, ΝΣΚ 164/2021, ΝΣΚ117/2022.

σαφώς ότι η αποφυγή αποδυνάμωσης του Φορέα αποτελεί βασικό μέλημα και θεμελιώδη προτεραιότητα του νομοθέτη, ο οποίος είχε και εξακολουθεί να έχει έντονη και διαρκή ανησυχία, αλλά και σταθερή μέριμνα, για τη μη αποδυνάμωση του μεγαλύτερου και μοναδικού, πλέον, κοινωνικοασφαλιστικού φορέα της χώρας, ενόψει και των ειδικών αναγκών του, που συνίστανται, πρωτίστως και κυρίως, στην ταχύτερη απονομή των συντάξεων στους ασφαλισμένους του.

29. Όπως δε έχει γίνει επανειλημμένα δεκτό με γνωμοδοτήσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους⁷, η γραμματική διατύπωση της αναγκαστικού δικαίου διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, όπως το χρονικό διάστημα του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής παρατάθηκε, όπως προαναφέρθηκε, διαδοχικά μέχρι και την 31.12.2025, με την οποία απαγορεύεται, κατά γενικό και αποφαντικό τρόπο, οποιασδήποτε μορφής μετακίνηση των υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ, κατά παρέκκλιση κάθε αντίθετης - γενικής ή ειδικής - διάταξης και ανεξαρτήτως διαδικασίας ή φορέα υποδοχής, σε συνδυασμό με τον επιδιωκόμενο από τον νομοθέτη σκοπό, οδηγεί στο εύλογο συμπέρασμα ότι στο ρυθμιστικό πεδίο της εν λόγω διάταξης εμπίπτει κάθε μορφής μετακίνηση υπαλλήλου του e-ΕΦΚΑ, ανεξάρτητα από τον φορέα προς τον οποίο ο υπάλληλος μετακινείται για να παράσχει τις υπηρεσίες του και ανεξάρτητα από τις διατάξεις, δυνάμει των οποίων επιδιώκεται αυτή η μετακίνηση.

30. Εξάλλου, οι προαναφερθείσες διατάξεις του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, σε συνδυασμό με εκείνες του νόμου 4997/2022 επιτελούν όχι απλά δημόσιο, αλλά συνταγματικό σκοπό (άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος), αφού κατατείνουν στην προστασία του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος των πολιτών στην κοινωνική ασφάλιση και στη συνταξιοδοτική παροχή⁸.

31. Περαιτέρω, κατά τα κοινώς γνωστά, η άσκηση κανονιστικής αρμοδιότητας βάσει νομοθετικής εξουσιοδότησης, σημαίνει ότι το νομοθετικό όργανο αναθέτει με πράξη του, δηλαδή με νόμο, σε ορισμένο διοικητικό όργανο την αρμοδιότητα να θεσπίζει με κανονιστικές πράξεις του πρωτεύοντες κανόνες δικαίου, που ιδρύουν νέες υποχρεώσεις ή νέα δικαιώματα για τους διοικουμένους, τους οποίους διαφορετικά θα θέσπιζε το ίδιο το νομοθετικό όργανο, ως αποκλειστικά αρμόδιο. Η εξουσιοδότηση

---

⁷ Βλ. Γνωμ. ΝΣΚ 164/2021, Ατομ. Γνωμ. ΝΣΚ 127/2021, πρβλ. Γνωμ. ΝΣΚ 143/2021.

⁸ ΝΣΚ 143/2021, 164/2021, 117/2022.

συνεπάγεται μετακίνηση αρμοδιότητας στο εξουσιοδοτούμενο όργανο, του οποίου οι αρμοδιότητες διευρύνονται κατά την έκταση και το περιεχόμενο.

32. Υπό την ανωτέρω έννοια, η έκδοση, αρχικά, της υπ' αριθ. 749/5.1.2024 Κοινής Απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και ακολούθως, της υπ' αριθ. 53888/17.12.2024 Κ.Υ.Α., συνιστά μία νεότερη έκφραση της βούλησης του νομοθέτη, η οποία επιβεβαιώνει εκ νέου την επιθυμία του να παρατείνει την ισχύ της γενικής απαγόρευσης των πάσης φύσεως μετακινήσεων των υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ, ακόμα και μετά τη θέση σε ισχύ της διάταξης του άρθρου 25 του νόμου 5049/2023. Τούτων δοθέντων, καθίσταται σαφές ότι εάν ο νομοθέτης, ο οποίος κατά τον χρόνο έκδοσης τόσο της πρώτης (749/5.1.2024), όσο και της δεύτερης και νυν ισχύουσας (53888/17.12.2024) Κ.Υ.Α., ήδη γνώριζε την ύπαρξη της διάταξης του άρθρου 25 του νόμου 5049/2023, επιθυμούσε να μην ισχύσει η σχετική απαγόρευση, ειδικά για τις αποσπάσεις στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, θα το είχε προβλέψει ρητά, κάτι το οποίο δεν έκανε.

33. Το ανωτέρω συμπέρασμα ενισχύεται έτι περαιτέρω, από το γεγονός ότι με το δεύτερο εδάφιο του άρθρου μόνου της πρώτης εκ των ανωτέρω, υπ' αριθ. 749/5.1.2024 Κ.Υ.Α., προβλέφθηκε ότι η εν λόγω απαγόρευση, κατ' εξαίρεση, δεν ισχύει για μετατάξεις, αποσπάσεις ή μετακινήσεις μέχρι δέκα υπαλλήλων του e-Ε.Φ.Κ.Α. προς το Ταμείο Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης (ΤΕΚΑ)⁹. Και τούτο, διότι η διάταξη αυτή καταδεικνύει ότι ο νομοθέτης δεν περιορίσθηκε σε μία γενικόλογη παράταση της ισχύος της απαγόρευσης του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, αλλά έχοντας γνώση της ήδη υπάρχουσας νομοθεσίας και των σχετικών αναγκών, προβληματίσθηκε ως προς το αν πρέπει να προβλέψει οποιαδήποτε εξαίρεση από αυτή. Κατέληξε δε στη θέσπιση, αποκλειστικά και μόνο, της προαναφερθείσας εξαίρεσης, η οποία – ειρήσθω εν παρόδω - υπήρξε δικαιολογημένη για δύο λόγους: Ο πρώτος συνίσταται στο ότι σκοπός του ΤΕΚΑ είναι η απονομή επικουρικών συντάξεων και επομένως, είναι απολύτως ομοειδής με εκείνον του e-ΕΦΚΑ, αφού συνδέεται άμεσα με την οικονομική επιβίωση των ασφαλισμένων. Ο δεύτερος συνίσταται στο ότι το ΤΕΚΑ αποτελεί νεοσύστατο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, με απολύτως εξειδικευμένη, κοινωνικοασφαλιστική δραστηριότητα και επομένως, ήταν αναγκαία η στελέχωσή του με έστω έναν μικρό αριθμό υπαλλήλων,

⁹ Άρθρο 5 του νόμου 4826/2021: «Σκοπός του Ταμείου Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης (Τ.Ε.Κ.Α.) είναι η χορήγηση επικουρικής σύνταξης για την κάλυψη των κοινωνικοασφαλιστικών κινδύνων του γήρατος, της αναπηρίας και του θανάτου στους ασφαλισμένους και τα δικαιούχα πρόσωπα, με εφαρμογή του κεφαλαιοποιητικού συστήματος προκαθορισμένων εισφορών».

οι οποίοι ήταν γνώστες του απολύτως εξειδικευμένου αντικειμένου της κοινωνικής ασφάλισης.

34. Δεδομένου λοιπόν ότι το ζήτημα των τυχόν αναγκαίων εξαιρέσεων από την απαγόρευση μετακινήσεων των υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ, δεν διέλαθε της προσοχής του νομοθέτη, αλλά, αντιθέτως, εξετάστηκε από αυτόν, είναι εύλογο το συμπέρασμα ότι αν ο νομοθέτης επιθυμούσε να ισχύσει ειδική εξαίρεση και για την περίπτωση των αποσπάσεων στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, θα το είχε προβλέψει ρητά, κάτι που, ωστόσο, δεν έκανε.

35. Από τα προαναφερθέντα, προκύπτει με σαφήνεια ότι οι απαγορευτικές των μετακινήσεων διατάξεις περί e-ΕΦΚΑ αποτελούν ειδική και επιβεβαιωθείσα με τις προαναφερόμενες Κ.Υ.Α., έκφραση της βούλησης του νομοθέτη έναντι εκείνης που εκφράστηκε με τις διατάξεις του άρθρου 25 του νόμου 5049/2023 και ως εκ τούτου, υπερισχύουν των τελευταίων. Πρέπει δε να επισημανθεί, ότι οι εν λόγω διατάξεις δεν μπορούν να παρακαμφθούν εν προκειμένω και για τον εξής επιπρόσθετο λόγο, με βάση τις θεμελιώδεις αρχές που διέπουν την ερμηνεία και εφαρμογή του δικαίου:

36. Η ερμηνεία των κανόνων δικαίου αποτελεί μέσο προς επίτευξη ενός σκοπού, που συνίσταται στην πραγμάτωση της βούλησης του νομοθέτη, ως έκφρασης του κυρίαρχου κράτους και ως επιταγής υπαγορευόμενης από τη φύση της συγκεκριμένης περίπτωσης¹⁰. Ως εκ τούτου, η σύλληψη του νοήματος του κανόνα δικαίου θα πρέπει να συμβαδίζει με τη θεμελιώδη προτεραιότητα της επίλυσης των προβλημάτων που ο νόμος αυτός καλείται να λύσει. Ωστόσο, πολλές φορές εντοπίζονται στο δίκαιο ερμηνευτικά προβλήματα, που οφείλονται στην ύπαρξη αξιολογικών αντινομιών, ήτοι περιπτώσεων όπου ο νομοθέτης εκφράζει σε έναν κανόνα δικαίου μία αξιολόγηση, η οποία βρίσκεται σε αντίφαση με άλλη αξιολόγηση, που εξέφρασε σε άλλον κανόνα, ενώ βέβαια οι δύο κανόνες έχουν διαφορετική πραγματική βάση (αλλιώς θα είχαμε κανονιστική αντινομία). Τέτοιες αξιολογικές αντινομίες οφείλονται, κυρίως, στην ανάγκη ταχείας και συνεχούς θέσπισης νέων διατάξεων, προς αντιμετώπιση νεοεμφανιζόμενων κοινωνικών προβλημάτων, η οποία ανάγκη δυσχεραίνει την γνώση του συνόλου της νομοθεσίας.

---

¹⁰ Παπαρηγοράκος Θ., «Παραδείγματα Αξιολογικών Αντινομιών στον Αστικό Κώδικα», 2011, σελ. 6 και επ.

37. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ορθή ερμηνεία του νόμου είναι εκείνη, η οποία, μέσω της τελολογικής στάθμισης των αντιφατικών μεταξύ τους διατάξεων, οδηγεί στην πραγμάτωση του επιδιωκόμενου με τον νόμο σκοπού, χωρίς ταυτόχρονα να εμποδίζει σημαντικά την πραγμάτωση του σκοπού του άλλου κανόνα δικαίου - ο οποίος συνυπάρχει με τον πρώτο εντός της έννομης τάξης - επιφέροντας έτσι τον απαιτούμενο εναρμονισμό τους.

38. Στην προκειμένη περίπτωση, παρατηρούνται τα εξής: Με τις εξεταζόμενες διατάξεις περί e-ΕΦΚΑ, επιδιώκεται η αποφυγή της περαιτέρω υποστελέχωσης του ήδη υποστελεχωμένου, μοναδικού πλέον κοινωνικοασφαλιστικού φορέα της χώρας, η οποία συνεπάγεται τεράστιες καθυστερήσεις στην απονομή των συντάξεων χιλιάδων ασφαλισμένων του και κατ' επέκταση, στη διακινδύνευση της οικονομικής τους επιβίωσης. Με τις διατάξεις περί μετακίνησης εργαζομένων στο Υπουργείο Υποδομών, επιδιώκεται η γρήγορη αποκατάσταση των βλαβών επί των υποδομών που υπέστησαν ζημιές κατά τη διάρκεια των αναφερομένων σε αυτές φυσικών καταστροφών. Προς τον σκοπό αυτό, προβλέπεται η δυνατότητα μετακίνησης στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών υπαλλήλων μονίμων και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, που υπηρετούν σε όλες τις υπηρεσίες του δημόσιου τομέα¹¹ ή η πρόσληψη, με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, εξειδικευμένου προσωπικού.

39. Καθίσταται λοιπόν σαφές, ότι στην περίπτωση του e-ΕΦΚΑ, η απώλεια έστω και μικρού αριθμού υπαλλήλων και μάλιστα, εξειδικευμένων στα ζητήματα του κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου, με γνώση των ειδικών διαδικασιών λειτουργίας του, υπό τις παρούσες - άκρως δυσχερείς - συνθήκες, είναι βέβαιο ότι θα έχει ιδιαίτερες δυσμενείς συνέπειες τόσο για τον Φορέα όσο και για τους ασφαλισμένους του και θα θέσει σημαντικά προσκόμματα στην επίτευξη του επιδιωκόμενου από τον νομοθέτη σκοπού, ο οποίος συνίσταται στην εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία του e-ΕΦΚΑ και στη γρήγορη απονομή των συντάξεων (αλλά και των λοιπών ασφαλιστικών παροχών). Αντιθέτως, η απαγόρευση της απόσπασης των υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ προς το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, δεν εμποδίζει το τελευταίο να απευθυνθεί σε κάθε άλλη δημόσια υπηρεσία, οργανισμό ή ν.π.δ.δ., προκειμένου να πραγματοποιήσει τις αναγκαίες αποσπάσεις προς αντιμετώπιση των σχετικών αναγκών του και υπό την έννοια αυτή, δεν θα έχει οποιαδήποτε δυσμενή

---

¹¹ Υπό την έννοια της περ. (α) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014.

συνέπεια στη διαδικασία πραγμάτωσης του επιδιωκόμενου από τον νομοθέτη του άρθρου 25 του νόμου 5049/2023 σκοπού.

40. Με βάση τα ανωτέρω, κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, οι διατάξεις του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, όπως η παράγραφος 1 συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 73 του ν. 4997/2022 και όπως το χρονικό διάστημα του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής παρατάθηκε, αρχικά με την υπ' αριθ. 749/5.1.2024 Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και ακολούθως, με την υπ' αριθ. 53888/17.12.2024 Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, κατισχύουν, ως ειδικότερες, των διατάξεων του άρθρου 25 του ν. 5049/2023. Ως εκ τούτου, η απόσπαση των υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ, Μ.Φ. και Τ.Α., δεν είναι δυνατή για όσο χρονικό διάστημα βρίσκεται σε ισχύ η ανωτέρω απαγόρευση των πάσης φύσεως μετακινήσεων των υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ.

41. Μειοψήφησαν οι Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους, Μαρία - Λουίζα Μπακαλάκου και Σοφία Διαμαντοπούλου (ψήφοι: 2), οι οποίες υποστήριξαν τα εξής:

42. Η παράγραφος 1 του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, μετά την τροποποίησή της από την παράγραφο 1 του άρθρου 73 του ν. 4997/2022:

α) απαγόρευε (και δεν παρέτεινε) τη μετάταξη, απόσπαση κ.λπ. υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ μέχρι 31.12.2023, κατά παρέκκλιση κάθε αντίθετης γενικής ή ειδικής διάταξης, β) εισήγαγε η ίδια παρέκκλιση από την απαγόρευση που η ίδια έθετε ως προς την μετάταξη, κ.λπ. των αυτών υπαλλήλων προς το ΤΕΚΑ, γ) προέβλεπε δυνατότητα για παράταση του ανωτέρω χρονικού διαστήματος (31.12.2023) με Κ.Υ.Α.

43. Με την παράγραφο 13 του άρθρου 25 του ν. 5049/2023 (ο νόμος τέθηκε σε ισχύ την 14.9.2023, λίγο μετά την εξαιρετικά επείγουσα και απρόβλεπτη κατάσταση που δημιούργησε η σφοδρή κακοκαιρία Daniel, και προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, που προκύπτουν από την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου, δηλαδή, η κατεπείγουσα εκτέλεση έργων που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την αποκατάσταση των υποδομών στις περιοχές που κηρύσσονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, σύμφωνα με το άρθρο 25 του ν. 4662/2020), ορίστηκε, μεταξύ άλλων, και ότι επιτρέπεται, κατά παρέκκλιση κάθε αντίθετης γενικής ή ειδικής διάταξης, με κοινή απόφαση των αρμοδίων οργάνων του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και του φορέα

προέλευσης και για το αναγκαίο χρονικό διάστημα που δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα δύο (2) έτη, με δυνατότητα ανανέωσης μόνο μία φορά, για χρονικό διάστημα που δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα δύο (2) ακόμη έτη, η απόσπαση υπαλλήλων μονίμων και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, που υπηρετούν σε υπηρεσίες του δημόσιου τομέα, υπό την έννοια της περ. (α) της παραγράφου 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143).

44. Κατά τις γενικές αρχές της μεθοδολογίας του δικαίου, γίνεται δεκτό ότι ο νεότερος κανόνας δικαίου υπερισχύει του προγενέστερου (*lex posterior derogat legi priori*) και ο ειδικός κανόνας δικαίου υπερισχύει του γενικού (*lex specialis derogat legi generali*). Κατά την αληθή έννοια των ανωτέρω αρχών, όπως αυτές προκύπτουν και από το γράμμα και το πνεύμα του άρθρου 2 του ΑΚ, οι νεότεροι και ειδικότεροι κανόνες αποκλείουν την εφαρμογή των παλαιότερων και γενικότερων και υπερισχύουν των τελευταίων, όταν ρυθμίζουν το ίδιο γενικά θέμα κατά τρόπο αντίθετο και σε κάθε περίπτωση, διαφορετικό και ασυμβίβαστο προς τη ρύθμιση των παλαιότερων κανόνων (ΑΠ 1488/2019, 230/2018, ΝΣΚ 115/2022, 164/2021, 143/2021). Επομένως, αυτονόητες προϋποθέσεις του ανωτέρω αξιώματος είναι ότι το ρυθμιστικό πεδίο του νεότερου κανόνα δικαίου συμπίπτει, μερικά ή ολικά, με εκείνο του προγενέστερου και ότι το περιεχόμενο της ρύθμισης που περιέχεται σε αυτόν διαφέρει από εκείνο του προηγούμενου.

45. Το νομικό «αξίωμα» ότι ο μεταγενέστερος νόμος καταργεί τον προηγούμενο έχει τη λογική βάση ότι, αφού ο νομοθέτης ρυθμίζει σήμερα τις ίδιες σχέσεις κατά τρόπο διαφορετικό από εκείνον κατά τον οποίο τις είχε ρυθμίσει παλαιότερα, επόμενο είναι στο εξής να ισχύει η νεότερη έκφραση της βούλησής του, που άλλαξε την προηγούμενη, ακόμα και όταν τούτο δεν ορίζεται κατά τρόπο ρητό και πανηγυρικό στον νεότερο νόμο. Τούτο δε, ισχύει πολύ περισσότερο όταν η νεότερη ρύθμιση είναι και ειδικότερη της παλαιότερης, διότι στην περίπτωση αυτή συντρέχουν δύο επιμέρους νομικά σημαντικοί λόγοι, για τους οποίους επιβάλλεται να υπερισχύσει η νεότερη διάταξη έναντι της παλαιότερης (ΝΣΚ 41/2023).

46. Συγκρίνοντας, χάριν ερμηνείας, τις προαναφερόμενες διατάξεις, επισημαίνονται τα εξής: Η διάταξη του άρθρου 25 παρ. 13 του ν. 5049/2023 είναι, κατ' αρχάς, νεότερη της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, όπως αυτή ίσχυε μετά την τροποποίησή της από την παράγραφο 1 του άρθρου 73 του ν. 4997/2022. Κατά δεύτερον, είναι ειδικότερη της άνω διάταξης, διότι στη διάταξη του

άρθρου 25 παρ. 13 του ν. 5049/2023 προσδιορίζονται ρητά και συγκεκριμένα οι υπηρεσίες του δημόσιου τομέα, στις οποίες αυτή αφορά, ήτοι η εν λόγω διάταξη αναφέρεται σε όσες υπηρεσίες του δημόσιου τομέα εμπíπτουν στην έννοια της περ. (α) της παραγράφου 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014, στην οποία ανήκει και ο e-ΕΦΚΑ.

47. Επιπλέον, αναφορικά με τη δυνατότητα απόσπασης υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ, που είναι το κρίσιμο ζήτημα, η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, όπως αυτή ίσχυε μετά την τροποποίησή της από την παράγραφο 1 του άρθρου 73 του ν. 4997/2022, είναι γενικότερη της διάταξης του άρθρου 25 παρ.13 του ν. 5049/2023, διότι δεν επιτρέπει την απόσπαση υπαλλήλων του e-ΕΦΚΑ σχεδόν σε όλο τον δημόσιο τομέα, ενώ η διάταξη του άρθρου 25 παρ. 13 του ν. 5049/2023 επιτρέπει την απόσπαση, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής και ειδικής διάταξης, των υπαλλήλων του δημόσιου τομέα, όπως ρητά τον προσδιορίζει [περ.(α) της παραγράφου 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014] σε ένα και μόνο τμήμα του δημόσιου τομέα, στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, για την αντιμετώπιση εξαιρετικών και επείγουσών καταστάσεων, χωρίς να εξαιρεί ρητά κάποιους υπαλλήλους.

48. Περαιτέρω, ο νομοθέτης της διάταξης του άρθρου 25 παρ. 13 του ν. 5049/2023, ήδη γνωρίζοντας τις ισχύουσες κατά τον χρόνο της έκδοσης της ως άνω διάταξης χρονικά παλαιότερες, ειδικότερες ή γενικότερες, αντίθετες σε αυτήν διατάξεις, όπως και την επίμαχη του άρθρου 36 παρ. 1 του ν. 4778/2021, αναφέρει ότι επιτρέπεται (άρα δεν ισχύει το απαγορεύεται) κατά παρέκκλιση κάθε άλλης αντίθετης γενικής ή ειδικής διάταξης και επομένως και αυτής για τον e-ΕΦΚΑ, και για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που εκεί ορίζεται, η απόσπαση και μόνον, και όχι οποιαδήποτε άλλη μορφή υπηρεσιακής μετακίνησης (και άρα και κατά τούτο είναι ειδική η νεότερη διάταξη). Ως τέτοια, λοιπόν, η διάταξη του άρθρου 25 παρ. 13 του ν. 5049/2023 κατισχύει της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, όπως αυτή ίσχυε μετά την τροποποίησή της από την παράγραφο 1 του άρθρου 73 του ν. 4997/2022, σύμφωνα με τις ως άνω αναφερθείσες αρχές της μεθοδολογίας του δικαίου.

49. Ακόμη, παρατηρείται ότι, όπου ο νομοθέτης, μετά την ισχύ της διάταξης του άρθρου 36 παρ. 1 του ν. 4778/2021, ήθελε να διατηρήσει την απαγόρευση μετακινήσεων για τους υπαλλήλους του e-ΕΦΚΑ, το έπραξε. Για παράδειγμα, στον ν.

4829/2021 (10.9.2021), όπου με τις διατάξεις της περίπτωσης β΄ της παραγράφου 10 του άρθρου 20, δόθηκε η δυνατότητα στους υπαλλήλους που υπηρετούσαν με απόσπαση, κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, να μεταταγούν, με αίτησή τους, στον φορέα που υπηρετούσαν σε κενή οργανική θέση, με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του φορέα υποδοχής. Από την ανωτέρω ρύθμιση περί δυνατότητας μετάταξης εξαιρέθηκαν, οι εκπαιδευτικοί, το προσωπικό των καταστημάτων κράτησης, καθώς και οι υπάλληλοι του e-ΕΦΚΑ, για τους οποίους ρητά ορίστηκε ότι εξακολουθεί να ισχύει το άρθρο 36 του ν. 4778/2021.

50. Επιπλέον, ορίστηκε ρητά και ειδικά στα εδάφια γ΄ και δ΄ της παραγράφου 10 του άρθρου 20 του ν. 4829/2021, ότι η επιστροφή των υπαλλήλων στις οργανικές τους θέσεις με τη λήξη των πράξεων απόσπασής τους που είναι σε ισχύ κατά την έναρξη ισχύος του εν λόγω νόμου, χωρίς δυνατότητα ανανέωσης αυτών, καθώς και η υποχρεωτική λήξη των ως άνω αποσπάσεων στις 10.9.2022, δεν εφαρμόζονται κατά την ανανέωση των πράξεων απόσπασης προσωπικού (μεταξύ άλλων) της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας (Ε.Α.Δ.), που δεν δύναται να μεταταγεί, κατ' εφαρμογή της περ. β΄ της παραγράφου 10 του ίδιου άρθρου. Ορίστηκε δε ρητά, στο εδάφιο γ΄ της ίδιας παραγράφου, ότι η ανανέωση των αποσπάσεων για το ως άνω προσωπικό της Ε.Α.Δ. γίνεται με μόνη απόφαση του Διοικητή αυτής και χωρίς χρονικό περιορισμό. Το ΣΤ΄ Τμήμα του ΝΣΚ στη με αριθμό 41/2023 Γνωμοδότησή του, η οποία έχει γίνει αποδεκτή τόσο από τον Διοικητή του e-ΕΦΚΑ, όσο και από την Αναπληρώτρια Διοικητή της Ε.Α.Δ., εξέφρασε τη γνώμη ότι: *«Οι διατάξεις του άρθρου 20 παρ. 10 περ. γ΄ του ν. 4829/2021, είναι απολύτως ειδικές και ταυτοχρόνως μεταγενέστερες χρονικά από εκείνες του άρθρου 36 του ν. 4778/2021 και ως τέτοιες κατισχύουν των τελευταίων, με βάση τις θεμελιώδεις αρχές της μεθοδολογίας του δικαίου, σύμφωνα με τις οποίες ο νεότερος και ειδικότερος κανόνας δικαίου υπερισχύει του προγενέστερου και γενικότερου κανόνα δικαίου»*. Κατ' αυτόν τον τρόπο, κάμφθηκε η απαγόρευση που προβλέπει η διάταξη του άρθρου 36 παρ.1 του ν. 4778/2021.

51. Περαιτέρω, αναφορικά με τις Κ.Υ.Α. των παρατάσεων του χρονικού διαστήματος του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, επισημαίνονται τα εξής: Με τις εν λόγω Κ.Υ.Α., παρατείνεται το χρονικό διάστημα που τέθηκε μετά την τροποποίηση της διάταξης του άρθρου 36 παρ. 1 του ν. 4778/2021, με την παράγραφο 1 του άρθρου 73 του ν. 4997/2022. Πρόκειται, δηλαδή, για περαιτέρω παράταση του χρονικού διαστήματος (31.12.2023) του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του ν. 4778/2021 και όχι για νέα

ρύθμιση. Ειρήσθω εν παρόδω, ότι η παρεχόμενη στον κανονιστικό νομοθέτη ευχέρεια να παρατείνει εξουσιοδοτική διάταξη δεν είναι απεριορίστη. Στην ευχέρεια της Βουλής, στον τυπικό, δηλαδή, νόμο, κατέλειπε ο συνταγματικός νομοθέτης, τόσο το ζήτημα της χορήγησης ή μη εξουσιοδότησης, όσο και του αντικειμένου και του εύρους της. Στην ευχέρεια της Βουλής, στον τυπικό δηλαδή, νόμο, κατέλειπε, επίσης, ο συνταγματικός νομοθέτης, τη ρύθμιση νέων καταστάσεων και μάλιστα απροβλέπτων, όπως εν προκειμένω. Υπό την έννοια αυτή, οι εξουσιοδοτικές διατάξεις προγενέστερων νόμων, και εν προκειμένω, το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, δεν έχουν αυξημένη τυπική ισχύ έναντι διατάξεων μεταγενέστερου νόμου, και εν προκειμένω, της διάταξης της παραγράφου 13 του άρθρου 25 του ν. 5049/2023 (πρβλ. ΣτΕ 3432/1997). Συνεπώς, συγκρινόμενη, η διάταξη της παραγράφου 13 του άρθρου 25 του ν. 5049/2023 δεν υποχωρεί, έναντι της δοθείσας με Κ.Υ.Α. παράτασης του χρονικού διαστήματος της ρύθμισης της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, όπως, αφού τροποποιήθηκε, ίσχυε κατά την έκδοση του νεότερου ν. 5049/2023.

52. Τέλος, στην προκειμένη περίπτωση, είχε ήδη γίνει χρήση κατά το παρελθόν της προβλεπόμενης από το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του ν. 4778/2021 δυνατότητας για παράταση του χρονικού διαστήματος της ρύθμισης του πρώτου εδαφίου αυτής (άρθρο 36 παρ.1 του ν. 4778/2021), με την έκδοση της Κ.Υ.Α. 749/2024. Τίθεται, λοιπόν, το ζήτημα αν μπορεί να γίνεται επανειλημμένα και κατ' εξακολούθηση, χρήση εξουσιοδοτικής διάταξης για έκδοση Κ.Υ.Α. περί παράτασης του χρονικού διαστήματος προγενέστερης νομοθετικής διάταξης, όπως εν προκειμένω. Υπό την έκδοση του ν. 5049/2023, η οποία περαιτέρω παράταση του χρονικού διαστήματος του πρώτου εδαφίου του άρθρου 36 παρ. 1 του ν. 4778/2021, θα δικαιολογούσε, τη ρύθμιση του ζητήματος με τυπικό νόμο, αφού, σε αντίθετη περίπτωση, το χωρίς περιορισμό χρονικό εύρος εξουσιοδοτικής διάταξης προγενέστερου νόμου, θα έθετε νομοθετικό περιορισμό, όταν μάλιστα η ανάγκη για νέα ρύθμιση επιβαλλόταν, όπως εν προκειμένω, από έκτακτες και απρόβλεπτες περιστάσεις.

53. Για τους ως άνω εκτιθέμενους λόγους, η απάντηση στο τεθέν ερώτημα, κατά την άποψη της μειοψηφίας, είναι ότι οι διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 13 του ν. 5049/2023 κατισχύουν των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, όπως αυτή ισχύει, μετά την τροποποίησή της από την παράγραφο 1 του άρθρου 73 του ν. 4997/2022.

Απάντηση

54. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, επί του τιθέμενου ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΣΤ΄ Τμήμα) γνωμοδοτεί, κατά πλειοψηφία, ως ακολούθως:

Οι διατάξεις του άρθρου 36 του ν. 4778/2021, όπως η παράγραφος 1 τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 73 του ν. 4997/2022 και όπως το χρονικό διάστημα του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής παρατάθηκε, αρχικά με την υπ' αριθ. 749/5.1.2024 Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και ακολούθως, με την υπ' αριθ. 53888/17.12.2024 Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, κασιγχύουν, ως ειδικότερες, των διατάξεων του άρθρου 25 του ν. 5049/2023.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
Αθήνα, 5-2-2025

Ο Πρόεδρος

Η Εισηγήτρια

Κωνσταντίνος Γεωργιάδης
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Νάταλη- Χριστίνα Π. Σαμαρά
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.